

RINKIMŲ KOMISIJOS NARIO VEIKLOS REKOMENDACIJOS

1. Rinkimų komisijos nario veiklos rekomendacijos pateikia pasiūlymus dėl apylinkės, apygardos, savivaldybės rinkimų komisijos nario statuso ir veiklos. Savo veikloje rinkimų komisijos narys vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, kitais teisės aktais, Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – VRK) sprendimais, išaiškinimais, metodiniais nurodymais ir kitais teisės aktais.

2. Rinkimų komisijos nariu gali būti tik nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priesaika ar pasižadėjimu su užsienio valstybe, rinkimų dieną yra ne jaunesnis kaip 18 metų bei nuolat gyvena Lietuvoje ir nebuvo per paskutinius trejus Seimo, Respublikos Prezidento, Europos Parlamento, savivaldybių tarybų rinkimus arba referendumą atleistas iš rinkimų arba referendumo komisijos už Seimo, Respublikos Prezidento, Savivaldybių tarybų rinkimų ir Rinkimų į Europos Parlamentą įstatymų ar Referendumo įstatymo pažeidimą ar dėl jo netinkamo pareigų atlikimo nebuvo atestuotas apygardos rinkimų komisijos arba Vyriausiosios rinkimų komisijos.

3. Rinkimų komisijos narys tuo pačiu metu negali būti kandidatu, atstovu rinkimams, rinkimų stebėtoju. Rinkimų komisijos narys, jeigu jis pageidauja būti kandidatu, prieš duodamas sutikimą tapti kandidatu ar pradėdamas rinkti piliečių parašus, privalo ne vėliau kaip prieš 10 dienų raštu atsisakyti rinkimų komisijos nario pareigų. Jeigu rinkimų komisijos narys to nepadarė, jis gali būti šalinamas iš rinkimų komisijos ir neregistruojamas kandidatu ar iš jų išbraukiamas.

4. Rinkimų komisijos narys nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis:

1) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikalstamą veiką ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą;

2) atleistas iš skiriamų arba renkamų pareigų dėl priesaikos ar pasižadėjimo sulaužymo, pareigūno vardo pažeminimo ir nuo atleidimo iš pareigų dienos arba sprendimo panaikinti mandatą įsigaliojimo dienos nepraėjo treji metai;

3) atleistas iš darbo, pareigų ar praradęs teisę verstis atitinkama veikla už neatitiktį įstatymuose keliamiems nepriekaištingos reputacijos reikalavimams ir teisės aktuose nustatytų etikos normų pažeidimą ir nuo atleidimo iš darbo, pareigų ar teisės verstis atitinkama veikla praradimo dienos nepraėjo treji metai;

4) yra įstatymų nustatyta tvarka uždraustos organizacijos narys.

5. Apylinkių ir apygardų rinkimų komisijų narių atestavimo tvarka nustatyta Vyriausiosios rinkimų komisijos 2016 m. gegužės 4 d. sprendimu Nr. Sp-46 „Dėl rinkimų komisijų narių atestavimo metodinių nurodymų patvirtinimo“ Nr. Sp-46.

6. Rinkimų komisijos narys, pirmininkas pareigas rinkimų komisijoje pradeda eiti davę rašytinį pasižadėjimą. Apygardų ir apylinkių rinkimų komisijų pirmininkų, narių rašytinio pasižadėjimo davimo tvarka yra nustatyta Vyriausiosios rinkimų komisijos 2016 m. gegužės 4 d. sprendimu Nr. Sp-47 „Dėl apygardų ir apylinkių rinkimų komisijų pirmininkų, narių rašytinio pasižadėjimo davimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Rinkimus reglamentuojančiuose įstatymuose yra nustatyti šie rinkimų komisijos nario, pirmininko rašytinio pasižadėjimo tekstai:

1) „Aš, (vardas, pavardė), pasižadu būti ištikimas Lietuvos Respublikai, laikytis jos Konstitucijos ir įstatymų, sąžiningai ir garbingai atlikti savo pareigas rinkimų komisijoje ir susilaikyti nuo poelgių, pažeidžiančių įstatymus ir žmogaus teises.

Tepadeda man Dievas.“;

2) „Aš, (vardas, pavardė), pasižadu būti ištikimas Lietuvos Respublikai, laikytis jos Konstitucijos ir įstatymų, sąžiningai ir garbingai atlikti savo pareigas rinkimų komisijoje ir susilaikyti nuo poelgių, pažeidžiančių įstatymus ir žmogaus teises.“

Davęs rašytinį pasižadėjimą asmuo po rašytinio pasižadėjimo tekstu pasirašo. Rašytinio pasižadėjimo tekstas negali būti keičiamas. Rašytinis pasižadėjimas galioja visą paskyrimo dirbti rinkimų komisijoje laikotarpį. Rinkimų komisijos narių, pirmininkų rašytinius pasižadėjimus saugo juos paskyrusios rinkimų komisijos. Rinkimų komisija, skirdama rinkimų komisijos narį, nustato laiką, kada jis privalo duoti rašytinį pasižadėjimą. Asmuo, nedavęs rašytinio pasižadėjimo per 15 dienų nuo paskyrimo, negali pradėti eiti pareigų rinkimų komisijoje.

7. Davęs rašytinį pasižadėjimą rinkimų komisijos narys įsipareigoja:

7.1. būti ištikimas Lietuvos Respublikai;

7.2. laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų;

7.3. sąžiningai ir garbingai atlikti savo pareigas rinkimų komisijoje;

7.4. susilaikyti nuo poelgių, pažeidžiančių įstatymus ir žmogaus teises.

8. Rinkimų komisijos nariai prilyginami pareigūnams pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą – tai asmenys, atliekantys viešojo administravimo funkcijas ir pagal įstatymus turintys įgaliojimus duoti nepavaldiems asmenims teisės aktų nustatytus privalomus vykdyti nurodymus.

9. Rinkimų komisijų nariai vadovaujasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytais viešojo administravimo principais:

1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešojo administravimo funkcijas turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius

pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais;

2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs;

3) proporcingumo. Šis principas reiškia, kad sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus tikslus;

4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų;

5) tarnybinės pagalbos. Šis principas reiškia, kad rinkimų komisijų nariai, rengdami sprendimus, prireikus teikia vienas kitam reikalingą informacinę ir kitokią pagalbą;

6) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad rinkimų komisijų nariai, priimdami ir įgyvendindami sprendimus, jiems skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis;

7) subsidiarumo. Šis principas reiškia, kad sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi;

8) „vieno langelio“. Šis principas reiškia, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas, skundas ar pranešimas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje.

9) lygiateisiškumo. Šis principas reiškia, kad rinkimų komisijos nariai, priimdami sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių;

10) skaidrumo. Šis principas reiškia, kad rinkimų komisijų narių veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus;

11) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad rinkimų komisijų nariai, priimdami sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už priimtų sprendimų sukeltus padarinius;

12) naujovių ir atvirumo permainoms principas. Šis principas reiškia, kad rinkimų komisijų nariai turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip spręsti problemas, ir nuolat mokytis iš gerosios patirties pavyzdžių.

10. Rinkimų komisijos nariai veikia kolegialiai, tarpusavio santykius grindžia abipuse pagarba, bendradarbiavimu, atvirumu ir įsipareigojimų vykdymu. Rinkimų komisijos nariai veikia neviršydamis savo įgaliojimų pagal apygardos ir apylinkės rinkimų komisijos kompetenciją. Rinkimų komisijos nariai taip pat gali dirbti apygardų, apylinkių rinkimų sudarytose darbo grupėse arba individualiai atlikti jiems pavestas viešojo administravimo funkcijas.

11. Savo veikloje rinkimų komisijos nariai turi vengti viešųjų ir privačių interesų konflikto, kaip tai yra numatyta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatyme.

12. Rinkimų komisijos nariui draudžiama priimti dovanas, gauti nemokamų paslaugų už savo darbą rinkimų komisijoje. Apie gautas dovanas rinkimų komisijos narys praneša rinkimų komisijos pirmininkui. Pirmininkas privalo organizuoti gautų dovanų grąžinimą.

13. Rinkimų komisijos nariui ar pirmininkui, davusiems rašytinį pasižadėjimą, draudžiama bet kokia rinkimų agitacija ar kiti bandymai paveikti rinkėjų valią. Rinkimų komisijos nariui draudžiama bet kokia forma reklamuoti partiją ar jos narį, platinti rinkiminei agitacijai skirtą medžiagą, įskaitant ir socialiniuose tinkluose, dalyvauti partijos renginiuose turint tikslą agituoti.

14. Rinkimų komisijos narys, vykdydamas pareigas, privalo elgtis dalykiškai: būti korektiškas, mandagus, laikytis bendravimo etikos taisyklių bei elgtis taip, kad jų veiksmai nepakenktų rinkimų komisijos reputacijai. Rinkimų komisijos narys privalo išmanyti teisės aktų reikalavimus rinkimų srityje, balsavimo procedūras ir gebėti paaiškinti juos rinkėjams. Rinkimų komisijos narys, vykdydamas pareigas, turi elgtis paslaugiai, paaiškinti apie jo atliekamus veiksmus, atsakyti į klausimus arba nurodyti asmenį, kuris yra atsakingas už atitinkamo klausimo sprendimą.

15. Rinkimų komisijos narys privalo padėti neįgaliam asmeniui patekti į balsavimo patalpas ir paaiškinti jam balsavimo tvarką.

16. Rinkimų komisijos nariui yra privaloma dalykinė apranga.

17. Kilus konfliktui tarp rinkimų komisijos nario ir rinkėjo, apie tai pranešama rinkimų komisijos pirmininkui. Konflikto nepavykus išspręsti taikiai ir rinkėjui nevykdant rinkimų komisijos narių ar pirmininko nurodymo, siūloma kreiptis į policiją.

18. Vykdydamas pareigas, rinkimų komisijos narys negali būti neblaivus ar apsvaigęs. Jeigu rinkimų komisijos narys negali vykdyti pareigų dėl neblaivumo, apsvaigimo ar kitų priežasčių, jis privalo nusišalinti nuo darbo rinkimų komisijoje. Apie nusišalinimą jis privalo pranešti rinkimų komisijos pirmininkui.

19. Rinkimų komisijų nariai už darbą rinkimų komisijose gauna atlyginimą pagal Vyriausiosios rinkimų komisijos pateiktus ir Vyriausybės nustatytus tarifus pagal darbo laiko apskaitos žiniaraščių duomenis, neviršijant atitinkamai rinkimų komisijai numatytų asignavimų darbo užmokesčiui. Darbo laiko apskaitos žiniaraščių rinkimų komisijose pildymo tvarką nustato Vyriausioji rinkimų komisija. Už darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose pateiktų duomenų teisingumą atsako atitinkamos rinkimų komisijos pirmininkas. Darbui rinkimų komisijose netaikomi Lietuvos Respublikos darbo kodekse nustatyti darbo laiko trukmės apribojimai.

20. Rinkimų komisijos pirmininką ar narį iš pareigų komisijoje gali atleisti šios komisijos sudėtį patvirtinusi rinkimų komisija arba Vyriausioji rinkimų komisija. Rinkimų komisija gali svarstyti tik motyvuotą partijos ar koalicijos siūlymą atšaukti jos pačios pasiūlytą rinkimų komisijos narį.
